

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben házhos hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. VERÉB GYULA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Szabadka, IV. Rakóczi-utca 20. sz. Telefonszám 300

Kéziratok nem adatunk vissza.

Hirdetések Arszabály szerint.

Szterényi Kalocsán.

Szterényi államtitkár most már másodszor jelenik meg kath. legényegyleti ünnepélyen. Először Kassán, tegnap Kalocsán jelentette ki nyíltan, hogy igenis helyesli azon munkásságot, melyet a katolicizmus kifejt az iparfejlesztés és a munkástyben s határozott ígéretet tett, hogy e munkásságot a maga részéről támogatni fogja, amint hogy támogatnia kell ily célú munkásságot minden álladalom kormányzatának, amely felelősségteljes, nemes hivatásának teljes tudatában van.

Amikor ezen kijelentésével kath. mozgalmainkra ráütötte az államhatalom hitelesítő bélyegét, ugyanakkor kiméletlen szavakkal ítélte el a szociáldemokraták állam felforgató, a munkások anyagi és erkölcsi jólétét megrontó üzelmeit.

Ezek után kötelességünk, hogy Szterényi államtitkár előtt tisztelettel és hódolattal hajoljunk meg — nem a magunk igazáért, mert ennek ellenségei lehetnek, de meg nem dönthetők, — hanem igenis a magyar állam igazáért s ezen állam kebelében élő ezrenyi ezer félrevezetett szegény munkásnép jóvoltáért.

Ellenségeinknek élő, hatalmas cáfolata volt az államtitkár. Nem azoknak az élődi férgeknek cáfolata, akik kenyérkeresetből rágódnak a kultura előharcosának, a katolicizmusnak a testén, nem azoknak az élődi férgeknek a cáfolata, kiknek nyomorult kenyérkeresete a katolikus papság arcátlan butasággal teli megrágalmazása, hanem azoknak is, akik a közélet kimagasló küzdterén a megtévedt képzett értelem és sziv képviselőiképpen iparkodnak a világ legnemesebb, leghatalmasabb, az igazságok szinthezisést alkotó katolicizmust megrontani.

Az államtitkár nyílt homlokkal mutatott azon igazságra, hogy igenis a magyar ipar fejlesztői a katolikus szerzetesek, az egyház papjai voltak hazánk fenállásának első századaitól kezdve a mai napig. E hatalmas szervezetek ma is a leghelyesebb fegyverekkel küzdenek a magyar iparfejlesztésért. Ezek a fegyverek, mint tapasztalatból tudja, az ipari munkások erkölcsi megerősítése, megerősítése a hitben, hogy annál biztosabban haladhassanak a tudás megszerzésében a gyakorlati és az anyagi boldogulás felé.

Mindezen kijelentések nagy horderejét nem kell még külön is hangsúlyozni. Sulyt ad nekik Szterényi magas politikai állása és egyénisége. Mi csak örülünk annak, hogy van már Magyarország kereskedelemügyi kormányzatában is vezető államférfiu, aki a kereskedelem és ipari alapelvek között föltétlenül első helyet biztosít a vallásos erkölcsi nevelésnek, mint a becsületes és biztos haladás és az anyagi boldogulás alapjainak.

Van már kereskedelemügyi és ipari államférfiu, aki oda áll egy városba összesereglett katolikus sereg elé s e sereg előtt mond köszönetet egy eddig gyalázott katolikus legényegylet általánosságának azon áldásos munkájáért, melyet az ipar fejlesztése körül kifejtett s üdvözli egy új negyedszázad küszöbén, erőt kívánva neki ahhoz, hogy törhetetlen energiával működjek továbbra is a megkezdett irányban nem saját jóvoltáért, hanem a nemzet, a magyar állam üdvéért.

Nem az idők jelének vesszük mi ezen kijelentéseket, hanem igenis egy sokáig elnyomott igazság megnyilatkozásainak, mely most, a katolikus ébredés korának terhes küzdelmeiben, mintegy gondviselészerűleg egy hivattott kormányférfiu ajkairól hangzik el.

Kalocsának tegnapi ünnepe így a magyar katolikus világ, de az egész magyar nemzet, a keresztény Magyarország ünnepe is volt. A vasárnap történelmi nevezetességű nappá fejlődött ki talán váratlanul. Kalocsa a tegnapi nap történetét önérettel, nemes, igazolt büszkeséggel jegyezheti föl annaleseiben.

Ránk ezentul csak a tárgyilagos krónikás szerepe vár. Itt közöljük a kalocsai ünnepek lefolyásáról szóló tudósításunkat.

Szterényi fogadtatása.

A kalocsai legényegylet huszonöt éves fenállásának jubileumára és az ezzel kapcsolatosan rendezett ipari kiállításra, vasárnap reggel érkezett meg Szterényi államtitkár Micseh Endre miniszteri tanácsos és Gelléri Mór országos iparegyesületi igazgató kíséretében, külön vonaton.

Az államtitkárt Zundl Péter kanonok és Révay Tibor dr., érseki titkár fogadták a vasutnál az érsek nevében. Természetesen kivonult a kalocsai katolikus legényegylet is Kiss Ferenc világi elnök vezetésével s az akkorra már Kalocsára gyülekezett vidéki legényegyletek is. Ott volt az állomásnál a város előjárósága Farkas Gergely bíróval élükön.

Fellobogózott utcákon át vonultak be a vendégek, — kiknek fogadására a templomnál a legényegylet díszkaput emelt, — az érseki palotába.

Vidéki legényegyletek a kiállításon.

A bácskai legényegyletek közül megjelentek zászlókkal: a zombori legényegylet Pasztrovics dr. ügyvéd és Mészáros Béla vezetésével, a zentai legényegylet harminc néhánytagja Gózon István plébános és Suber Endre világi elnök vezetésével, az apatini legényegylet Dallmann Nándor káplán vezetésével, a bajai legényegylet Würz Pál vezetésével, ott láttuk Bezdán, Obecse, Szabadka legényegyleteinek küldötségeit.

Nagy számban képviseltette magát a budapesti központi legényegylet is.

A szentmise.

Reggel félkilenckor vonultak fel az egyletek a gyülekezés helyéről, a kiállítás területétől szolgáló kaszinói kerthelyiségből a székesegyházba. A hosszú menet sorfalal

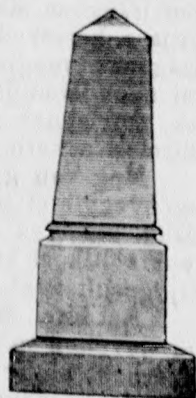
Szükség esetén tekintse meg

Gebauer és Tumbász

sirkő-raktárát

első kör, Wesselényi-utca 148. szám,

mely gazdagságával és változatosságával rúnik ki.

képezett a székesegyház kapujától kezdve. Alig álltak föl a rendek, az érsek is megérkezett, áldást osztva haladva el a sorfalak között.

A templomot zsúfolásig megtöltötték az ünneplők. A szentélyben a papságon és küldöttségek vezetőin, valamint a helyi előkelőségeken kívül helyet foglaltak még: Sztérényi József államtitkár, Micseh Endre miniszteri tanácsos, Gelléri Mór, Gaul Károly kir. technológiai muzeumi igazgató.

A szentmisét fényes papi segédlettel dr. Várossy Gyula érsek celebrálta. Utána Glattfelder Gyula, egyetemi tanár mondott szentbeszédet. Nagyasszonyunk napjának jelentőségét vonatkoztatva a mai küzdelmekre. A szentszűz erényei, a hit és az engedelmség éljenek a lelkekben, mondotta, legyenek nyitva a lelkek az isteni kegyelmeknek, hogy ez a neki tetsző embert formálja a lelkekből, akkor bárminő kevés legyen is a hívő katolikusok tábora, győzedelmeskedni fog elnyomó hatalom, elnyomó tudomány, elnyomó gazdaság fölött. Klasszikusan szép és igaz beszédének hatása alatt vonult ezután a templomból a menet a kiállítás színhelyére, ahol jubiláló legényegylet diszközgyűlése fél 12 órakor kezdődött.

A diszgyűlés.

Az egyletek körbeálltak a diszgyűlés helyszínén. A nagy közteret megtöltötték a kalocsaiak. A szónoki emelvény előtt Sztérényi államtitkár, dr. Várossy Gyula érsek, Micseh Endre min. tan., Gelléri Mór, Gaul N. Foeck Ernő tanár foglaltak helyet. Ott volt Kleiner Lajos érseki helynök, Macskovics Pál praelatus, Erdős Károly, a Szent-István Társulat igazgatója, Gózon István zentai plébános és Kalocsa urai és hölgyei.

A vendégek megérkezése után a kaszinói dalegyesület a Hymnus elénekével nyitotta meg a diszgyűlést az éneket állva hallgatta a közönség. Bizonyára Gács Rezső karnagy érdeme a bámulatosan szabatos és színes előadás, mellyel a dalegyesület éneke a közönséget meglepte.

Az érsek megnyitója.

Az ének végeztével Várossy Gyula dr. érsek állt a szónoki emelvényre. Isten áldja a tisztos ipart, ezzel kezdte beszédét. Térészüke miatt, sajnós, a nagyjelentőségű és nagy horderejű beszédek csak kivonatban hozhatjuk.

Zavarban van, ugymond, a mai ünnepség oka felől. Huszonöt éves jubileumát ünnepli az egylet, de ha jól emlékszik Kalocsán már a 70-es években is volt legényegylet, amint az egyik fővárosi lap ezt meg is jegyzi s így az ünneplő egylet nem is 25, hanem 50 éves jubileumát üli. Azt hiszi azonban, hogy mellékes az, minő külsőségek hozták ma egybe e díszes közönséget.

A mai nap jelentőségét két fontos körülményben látja. Az első az, hogy egy szerény körben létesített egylet számot adhat, hízogás nélkül mondja, sikeres működéséről; a második pedig az, hogy ezen ünnepségen a magas kormány érdeműs tagjait is üdvözölhetik.

Az első körülménynek abban találja jelentőségét, hogy az egylet működése nem csupán önképzőkör szerű volt, nem csupán azt célozta, hogy multságokat rendezzen, s tagjait irodalmilag képezze, hanem azt, hogy működésével kulturális, nemzetgazdasági célokat is elérni segítsen. Azon kettős irányban fejtette ki ez egylet hasznos működését, amint azt Kolpin meghatározta. Es hogy ezen irányban sikereket is ért el, ezt bizonyítja a kereskedelmi államtitkár önmegbecsülésének megjelenése e szerény körben, ami nagy jelentőséget kölcsönöz az ünneplésnek, ami annak az elismerése, hogy ő is fölismeri a kath. legényegyletek fontosságát.

Meg van győződve arról, hogy a kath. legényegyletet ezentúl is azon eszmék vezérlik, amelyek eddig vezérelték, azon erények töltik el tagjait, melyek egyletőknek létjogosultságot biztosítanak.

Azt hiszi, meggyőződése, hogy mindnyájuk nevében mondhat köszönetet az államtitkárnak, amiért e szerény körben megjelent, de köszönetet mond kísértetének, a vi-

déki társaságoknak, a kiállítóknak, Kalocsa közönségének is a megjelenésért. Ezzel a diszközgyűlést megnyitja.

A dalegyesület ezután a királyért és hazáért című műdalt énekelte el.

Révay Tibor dr. beszámolója.

A dal elhangzásával az egylet elnöke, Révay Tibor dr., érseki titkár számolt be az egylet huszonöt éves múltjáról. Az igazság tárgyilagos megjegyzése csupán, ha kiemeljük, hogy beszámolója feledhetetlen nyomokat hagyott a megjelentek lelkében. Tudásán kívül a közvetlenség hatott. Mintha mindazt, amit beszédében kiemelt, a közvetlen tapasztalat adta volna ajkára. A megjelent egyleti tagok még délután is örömmel idézték kezdő szavait: „Fiaim szeressétek a legényegyletet.”

Elmondta Kolpin küzdelmeit, körvonalozta azon célokat, melyeket Kolpin a legényegylet elé tűzött. Ezek: a legények erkölcsi megmentése, a gyakorlati élet, kívánalmi szerint való nevelése, s a takarékosra való szoktatás. Példákkal mutatta ki e hármasságra való törekvés megmentő hatását, utalva arra, hogy a vörös szervezetek éppen ennek ellenkezőjére törnek, s a bűnök révén szereznek maguknak híveket. Nagyszabású beszédét mindenki feszült figyelemmel hallgatta, s a végezetül felhangzott zúgó éljen jelezte a mély hatást, melyet gyakorolt.

Üdvözlések.

Most Kiss Ferenc, egyleti elnök foglalta el az előadó helyét, s számolt be arról, kiket üdvözöl az egylet táviratilag jubileuma alkalmából.

Üdvözlő táviratok érkeztek Gulner Gyulától, Fernbach Károly főispántól, Vojnits István alispántól, Ambrozovics Lajos főispántól, Bíró Károly kir. tanácsos polgármestertől, Edvi Illéstől, Hauke Imre polgármestertől, Ernusz Sándor képviselőtől, Szentiványi Károlytól, Hegedüs Aladár polgármestertől stb.

Végül az elnök is köszönetet mond a szíves megjelenésért.

Az államtitkár beszéde.

Ezután mondotta el Sztérényi József államtitkár nagyjelentőségű beszédét.

Negyedszázad működésének határkövein pillanatig megállandó hívott meg a kath. legényegylet, hogy tanui legyünk kifejtett munkájuk eredményének. Örömmel jelent meg a kereskedelmi kormány képviselőjében, hogy tolmácsolja a kormány köszönetét a kath. legényegylet negyedszázados munkájáért, melyet az iparfejlesztés körül kifejtett, s üdvözölje az új negyedszázad küszöbén, mely magasztos feladatok megkezdését jelezi.

Lehetetlen vissza nem gondolnia a régmúlt időkre, s évszázadok történetét kell összekapcsolnia a jelennel, amikor az egyház föltekent papjai állanak a hazai ipar szolgálatába. A magyar ipar a kereszténység első századaiban a kolostorok falaiból indult ki, ezek voltak a magyar kisipar műhelyei. Es mikor e kezdő munkát elvégezte a német betelepített iparosokkal folytatta munkáját. A tőpöt itt is az egyház adta. Es ma ismét a kath. egyház működik a kisipar megmentésén. Az egyház erkölcsi alapon szoktatja a lekeket a munkára.

A fegyelemre akarnak szoktatni, amely nélkül egységes társadalom nem lehet, s amire legnagyobb szükség az iparban, a munkánál van. Felveti a kérdést, vajjon a felekezeti szempontokon fölül álló álladalmnak nem kötelessége-e ily egyletek támogatása. Mert gyakran felvetik a vádat, hogy a kormány ezen felekezeti egyleteket támogatja. Ezen vád csak akkor lenne igaz, ha nem valamennyi felekezeti egyleteket támogatná.

Gyakran halljuk, hogy különböző egyletek felekezeti jelleggel szolgálnak, a magyar nemzet egysége ellen dolgoznak. Ahány szó, annyi igazságtalanság. A legényegylet a hit erejével akarják az iparosokat ama körbe vonni, ahol megnemesítik a munkát az erkölcsök révén, ahol a hit erejével akarnak ellentánni a kísértéseknek.

Az a hármasság cél, melyet az egylet elnöke kifejtett méltó a támogatásra. Csak ezekkel ragadhatjuk ki azok karmai közül, akik Istent, királyt, hazát tagadva lidércfénytel csalogatják a munkásságot. Követik e lidércfényt, de ez egyre távolodik, míg nem megtörve kell meggyőződnie a munkásságnak arról, hogy csak lidércfény után rohantak.

Ezen egyletek a munkaadóval karöltve akarják megoldani a szociális kérdéseket, míg a lázongók rombolást akarnak, ellentéteket mesterségesen támasztanak.

Ezen egyletek boldogítani akarják tagjaikat a tudás eszközeivel és a takarékosra való neveléssel.

Ezek igazolják, mért támogat a kormány hasonló egyleteket. Es nemcsak kötelességből támogat, hanem azon számítással, hogy ezen nevelés azon célhoz vezet, melyet minden államnak el kell érnie. Nemcsak gazdasági feladatot végeznek, hanem nemzeti feladatot is, mert minden elbukott kisiparos csoportja azoknak tábort szaporítja, akik ellenségeink. Onök pedig munkatársaink, akik a hit varázsával halhatosabban küzdenek.

Néhány szóval megemlékezik még ezután a kiállítás jellegéről, s végül köszönetet mond az érsek apostoli működéséért kívánva neki, engedje meg a gondviselés, hogy megérhesse a munka diadalát ezen a téren is. A kiállítást ezzel megnyitja.

A dalegyesület végezetül a Szózatot énekl el.

A kiállítás kintüntetettjei.

A kiállításon összesen 122 kiállító nyert kintüntetést. Es pedig Kalocsáról 58, Apatinból 18, Zomborból 16, Zentáról 10, Bezdánból 7, Bajáról és Obecséről 4—4, Szabadkáról 2, Budapestről, Kuláról, Palánkáról és Uszódraól 1—1.

I-ső díjra 28-at, II-ik díjra 22-öt, a III-ik díjra 52-öt érdemített, versenyen kívül 5-öt jutalmazott, pénzjutalomban pedig 28-at részesített.

Első díjat nyertek: apatini kosárfonó szövetkezet, Fischer József kosárfonó (apatini), Mészáros Pál asztalos Zenta, Farkas Gyula asztalos Kalocsa, Wálient József cipész Zombor, Dohány Károly cipész Kalocsa, Baranyai János cipész Kalocsa, Baranyai Lajos cipész Kalocsa, Besenyei György szobafestő Obecse, Kiss-Kálity Ferenc szobafestő Kalocsa, Baranyai József szabó Kalocsa, Bodicsi Sándor harangöntő Baja, Tamás Vilmos bádigos Kalocsa, Bálint László kertész Kalocsa, ifj. Schmidt János takács Bezdán, Nyári Antal, Montalion Sándor takácsok és Zorn József takács Bezdán, Bendenritte János festő (Kalocsa), Kalocsavidéki Földművelők és Iparosok szövetkezete, Rózsafüzérekészítő háziipar (Kalocsa), Branovszky Tódor fazekas (Zenta), Resch József viaszgyertyaöntő (Zombor), Kövér Dezső kádár (Kalocsa), Rumann Pál faszobrász (Zombor), Mocs János szobrász (Zombor), Göcser Antal kertész (Zombor). Második díjból Apatin 7-et, Kalocsa 6-ot, Zombor 5-öt, Zenta kettőt, Uszód és Palánka 1—1-et nyertek el.

Második díjat nyertek: Apatinból Schmidt János, Gróf Antal, Schäffer János, Fischer Ferenc, Bald Antalné, Lausch János, Goszein János, Waldmann István, Németh Károly, Speizer Jakab, Weisz Adám, Bald Antal, ifj. Titz József, Winter József, Mihályi János, Hahn Adám, Fidjo Ferenc.

Zomborból: Zsuffa Antal, Stabler Antal, Husvét István, Ugró István, Bosnyák Ernő, Patajger Nándor. Palánkáról: Szaal Antal Zentáról: Papp József, Kószó Antal, Csikós Kálmán.

Harmadik díjat és pénz jutalmat nyertek: Bajáról Tomasics Gyula, Rónai Nándor Weiszberger Lajos. Zentáról Ferenci Gyula, Bíró Lajos, Fratner János, Klonka Antal. Zomborból Bosanszky János, Mayer József. Szabadkáról Primiszker Mátyás, Takács Simon. Obecséről Ditrich Lőrinc, Gaal Kovács Mihály. Bezdánból Hachreim Ferenc, Sztrancsics János, Kasztner Gizella. Kuláról Kempl György.

A tisztviselők kötelessége.

A diszközgyűlést bankett követte. Nem hozhatjuk a beszédeket, s ezekről csak röviden számolhatunk be. Városv Gyula Szt. rényi József államtitkára, Szt. rényi az érszekre, Nyári Béla dr. az államtitkára, Révay Tibor Gaul technológiai igazgatója, Maison Gellérre, Gelléri Mór a legényegyleti elnökre, Erdős Károly a kiállítókra, Révai Tibor Micsch miniszteri tanácsosra.

Végül Micsch rövid felkészítőben kívánta, hogy bárcsak minél többször adna neki alkalmat Kalocsa, hogy szolgálatot tessen. Elteti Kalocsa közönségét. Kiss Ferenc a vendég legényegyleteket köszönti föl.

Ezen felkészítő után fölkel Szt. rényi államtitkár, s beszédjének tárgyát Révay Tibor köszönete képezte, melyet Micsch előzékenységeért, szivességéért mondott. Tiltakozik az ellen, hogy legyen tisztviselő, aki másképpen cselekednék. *Mert a haza boldog csak akkor lesz, ha a tisztviselők annak a tudatára ébrednek, hogy nem a nép van bérértük, hanem ők a népért.* E fontos kijelentés az államtitkár ajkairól nagy hatást keltett, zúgó éljen kísérte.

Értesítés.**ELEMI ÉS IPAROSTANONCISKOLÁK**

részére szükséges összes nyomtatványok az 1909/10. évre rakítáron vannak és már most megrendelhetők a

Szent Antal könyvnyomdában Szabadkán,

Rákóczi-utca 4.

HIREK.**Tájékoztató.**

Augusztus 19. A Függetlenségi Kör szentistváni ünnepi lakomája este 7 órakor.
Augusztus 20. Szabadkai löversenyek. Kezdeté d. u. három órakor.
Augusztus 20. A Műpártoló Körének kabaréval egybekötött nyári táncvigalma a városi erdőben.

Munkaközvetítés.

Flutanonközvetítés. Az újvidéki iparosmesterekhez négy évi teljes ellátásra díj nélkül közvetítés elhelyez az **Újvidéki Keresztény Szociális Egyesület.** Szobafestő segéd munkára ajánkozik, cím a kiadói hivatalban.
Rövid és divatúru-üzletbe egy segéd alkalmazást keres. Cím a kiadói hivatalban.

A Bács megyei Napló és én.

Levet és nyilatkozatokat kaptam a Bács megyei Napló felelős szerkesztőjétől. Lapunk terjedelme nem engedte meg, hogy ma foglalkozzam e nyilatkozatokkal. Majd holnap.

(D-e.)

Hitközségi gyűlés. Zentáról írják: F. hó 13-án d. e. 9 órakor tartotta a római kath. hitközség közgyűlést Gózon István plebános elnöklete alatt. Felolvasták a plebánia kölcsönre vonatkozó az Agrár bank által leküldött körlevelet, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. Előterjesztett továbbá az érsek levele, melyben Patócs Ferenc kántor részére fizetésemelést kér. A közgyűlés, miután Patócs a legutóbbi városi közgyűlésen reá ruházott husvizsgáló biztosi állás révén 200 korona javadalmazásban részesült épen fizetése emelése iránti kérvényből kifolyólag, a fizetésemelést nem adta meg.

Építő bizottsági ülés. A városi építő bizottság ma délelőtt a polgármesteri hivatalban ülést tartott, melyen több fontos ügytervezetét beszélték meg. Ezek azonban egyelőre még nem kerülhetnek nyilvánosság elé.

A palicsi tündérest. Szombaton, e hó 14-én a fürdőigazgatóság szép kerti ünnepélyt rendezett Palicson. Délután 5-8 ig a 86. gyalogezred zenekara mellett sétahangverseny volt. Közben a közönség szórakoztatására kis léghajókat bocsájtottak a levegőbe. Este kigyultak a villamos ivlámpák, majd kilenc órakor kezdetét vette a tűzijáték, amelyet Emmerling budapesti cég rendezett. A tűzijátékot a tavon rendezték a katonabanda mellett és valóban festői látványt nyújtott. Tíz órakor pedig a nagy-

vendéglő termében megkezdődött a tánc, melyhez a zenét a 86. gyalogezred zenekara és Hasi Kálmán főlváltva szolgáltatta. Az intelligens, előkelő táncoló ifjuság a két zenekar hangjai mellett kitünően mulatott a késő hajnali órákig. Itt említjük meg, hogy az ünnepélyen vidékről is számosan megjelentek. Így Bajáról egy egész vigtársaság érkezett és kedélyesen elmulatott a palicsi tündéresten.

Tanítók lelkigyakorlata. Tegnap lettek befejezve a kalocsai egyházmegyei tanítók részére tartott lelkigyakorlatok, melyen 31-en vettek részt. A résztvevők között bácskaiak voltak: Dankó Ferenc, Gáspár Dezső, Gáspár Jenő Csantavér, Greiner Gyula Madaras, Grenyó József Bátya, Jenovai János Gábor, Kalcsán János Zombor, Kegler Pál Szakmár, Kellner János Baja, König János Szentfülöp, Patyi János Moholy, Reiter István Wekerlefalva, Schwarz János Körtés, Steinhardt Ferenc Mohol, Stumpfögger Kálmán Szilberek, Sulyok János Topolya, Tamás Alajos, Újhelyi Géza Baja, Valkó Ferenc Hercegszántó. A lelkigyakorlatok befejeztével tisztelgett a tanítóság Városv Gyula érsek öccselletijánál, ki előtt Greiner Gyula madarasi tanító tolmácsolta a tanítóság háláját. Megjelentek P. Bangha Bélánál, a lelkigyakorlatok vezetőjénél is, hol Pethő Mihály mondott köszönetet fáradozásáért. Tisztelegtek még Zudi Péter főtanfelügyelőnél, hol szintén Pethő Mihály, továbbá P. Rieglnél, hol Sulyok János bacsstopolyai tanító tolmácsolta a tanítóság érzelmeit.

Törvényhatósági utak. A kereskedelmi miniszter mai leiratával döntött a szabadka-topolyai-csantavér-zentai törvényhatósági utak munkálatainak tárgyában. A munkálatok teljesítésével a legolcsóbb ajánlattevőt Grünhut József és Társa szolnoki céget bizta meg, amely 174729 koronáért vállalja el a munkálatok teljesítését. Ezen munkálatokra a tanács a géptéglá és cementáru gyárat ajánlotta, de a miniszter ezt drágának tartotta, mivel 4-ezer koronával többért ajánlkozott a munka teljesítésére.

Hymen. Bogdán József betűszedő, lapunk tördelője, f. évi augusztus hó 29-én d. u. 4 órakor vezeti oltárhoz a szabadkai szent-Rókus templomban Borbás Ilonkát, Borbás Mihály szabadkai lakos szép és kedves leányát.

Felszámolt az Alföldi-bank. Az Alföldi bank r. t. tegnap rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a felszámolást kimondták.

A palicsi vadászok. Palics területére a következők nyertek vadászati engedélyt: Slezák Benő, Kovács B. József, Mikóvics Sándor, Dornstädter József, Bélai Márton, Györfi Gyula, Kunduz Milorád, Simonyi László, Szauer Henrik, Szalma József és Kószits Sándor.

Jótekonycélú mulatság. A helybeli intelligens ifjuság tegnap este szépen sikerült bálát rendezett a Vujkovic-féle ház villanyfényvel kivilágított udvarán. Az idő szép volt és így ez is kedvezett a sikernek. A szépen felkészített udvarban kilenc órakor kezdetét vette a tánc Bodrics Miska kitünő zenekara mellett. Vig mulatni vágyó ifjuság lejtette a különféle táncokat. A négyest mintegy nyolcvan pár táncolta. Volt a mulatságon konfetti, serpentin, világpósta és szépségverseny. A mulatság a reggeli órákig tartott és a résztvevők egy mesésen sikerült mulatság emlékével távoztak. A jövedelem a Kossuth szobor alap javára lesz fordítva.

Az oromhegyesi új templom teljesen elkészült és átvétetett a napokban a vállalkozótól. Ez alkalomból megemlítőnek tartjuk azt a példás áldozatkészséget, amely ezt a szegény tanyát ily csinos kis templomhoz juttatta. A legnagyobb ritkaságok közé tartozik ugyanis, hogy nálunk a templomépítési tőkéjének kétharmad része és a teljes berendezés a helybeli lakosság adakozásából jönne össze. Itt pedig Kanizsa város 8243 korona 48 fillért és Ersek ur őnagyméltósága négyezer korona adomá-

nyán kívül adakoztak: Bata János Miklós négyezer korona, Bata János György 2000 korona, Bata Perenné 200, Bata Antal József 400, Keresztény szövetkezet 300, Szabados Pál plébános 200, kisebb adakozók 3457 korona 30 fillér. Az építésre tehát a 6000 korona értékű helyszínére szállított téglán kívül 2.2800 korona adományokból folyt be. A berendezésre adakoztak: Bata Antal Mihály a főoltárra 1600 kor. Kávay Anna és Péter a szószékre 800 kor. Domonkos és Dullai N. 400 korona, özv. Pátyolné 500 kor. Mélykúti Antal szobrokra 300 kor. Fülekiné Solti Teréz harangokra 1000 kor. és padokra 685 kor. 20 fillér, összesen 5285 korona 20 fillér. Ezen páratlan áldozatkészséget egyedül csak Szabados Pál buzgalma váltotta ki a jólelkű hivekből, aki fáradságot nem kímélve szóval, tettel és példával lelkesítette a hiveket adakozásra.

Sikkasztó postagyakornok. A szabadkai rendőrség letartóztatta Sztrnka János 21 éves prágai postagyakornokot, aki a prágai első számú postahivatalnál sikkasztott. A rendőrség értesítette a prágai rendőrséget, ahonnan még ezideig válasz nem érkezett.

Eltévedt fiu. A tavankuti csendőrség előállította Csomó Aman István 8 éves állítólag jánoshalmi fiut, aki eltévedt a tavankuti határban. Az állami gyermekmenhelyre szállították.

Korcsmai csendélet. Lőrinc János 37 éves Divat-utcai lakos az éjjel özv. Mezei-féle korcsmában mulatott. Két legény, Barna Mihály és Balázs István társaságába keveredett, akikkel csakhamar összeveszett. A két Barna sörösüvegekkel összeverte Lőrinc fejét, úgy, hogy sérüléseit a mentőknek kellett bekötözni. Most lakásán ápolják.

Fiatol tolvaj. Csik Ferenc panaszt tett a rendőrségen, hogy padlásáról ismeretlen tettes két és fél métermésza árpát, egy zsák krumplit, zsirt és különféle gépkatrészeket ellopott. A rendőrség elfogta a tolvajt Zombola István 13 éves fiu személyében. A fiatal tolvaj beismerte tettét.

A szociális kérdés.

Írta és a zombori kath. legényegyletben felolvasta: **Mészáros Béla.**

II.

A szociális kérdés megoldásának anyagi és szellemi eszközei.

(Folytatás.)

Az ötödik parancs „Ne ölji!” parancsa nemcsak arra kötelez, hogy senkinek az életét ne vegyük, hanem arra is, hogy azt meg ne nehezítsük, hogy éhezni és nélkülözni ne tőrjünk senkit, hogy senkit se gyűlljünk, se ne üldözzünk és hogy mindenkivel szemben egyformán szeretetteljesek és őszinték legyünk. Ez a parancs tehát az önmérséklésnek s a könyörületnek parancsa, melynek megtartása sok igazságtalanságot, küszöböl ki az emberi társadalomból és sok könnyet töröl le a nyomorgók s a szűkölködők kétségbeesett arcáról. Ez is tehát nagy szociális jelentőségű parancs.

„Ne paráználkodjál!” és „Felebarátod feleségét bűnre ne kívánjad.” 6-ik és 7-ik parancsok szintúgy nagy szociális jelentőséggel bírnak. Mert megóvják a családi élet szentségét s a népek és társadalmak legszükségesebb támaszát, talpkövé — a tiszta erkölcsöt. Hasonló jelentőséggel bír a 7-ik parancs is. „Ne lopj!” mondja ez a parancs. Tiltja tehát a mások megrövidítését, szóval tilt mindennemű igazságtalanságot és jogtalanságot. Mint a hogy az 5. parancs a személybiztonság öre és támasza, ugy ez a 7. parancs a vagyonsbiztonság terén van hivatva az emberek nyugalmáról gondoskodni. Így tehát felette nagy szociális jelentőséget kell ennek a parancsnak is tulajdonítanunk.

A boldog társadalmi életnek egyik főfeltétele az is, hogy az emberek szavahiheők legyenek, hogy az adott szó szentsége mindenben megóvassék s hogy valótlan állításokkal, rágalomokkal és ráfogásokkal másoknak ártani ne lehessen. Es mindezt csak

egy erkölcsi tekintély biztosíthatja számunkra s ez a 8. isteni parancs, mely szerint „hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen.“ Szurony, börtön, golyó vagy akasztófa minderre képtelen. Ezért kell őszintén bevallanunk, hogy valódi igazságszolgáltatás e parancs nélkül határos a lehetetlenséggel és így be kell vallanunk azt is, hogy a 8. parancs szociális jelentősége megbecsülhetetlen.

Es hogy minden bajnak, minden igazságtalanságnak a minden erőszakoskodásnak már csirájában eleje vételessék, a 9. és 10. parancs arról is gondoskodott, hogy még a rendetlen és kapzsi kívánságok is szigorúan tilosak legyenek.

Ime, a nehéz szociális kérdés megoldásának erkölcsi eszközei: az Istenben mint közös mennyei atyában való eleven hit s az ő parancsainak buzgó megtartása. Ha valaki csak felületesen vizsgálja a mai kornak életmódját és a szociális kérdés megoldásának akadályait, annak be kell látnia, hogy éppen ennek a két erkölcsi alapnak hiánya mérgecsütötte el annyira a helyzetet s a végtelenségig élesztette ki a társadalmi osztályok között létező ellentéteket. S ha valaki azt mondáná: ezekre az erkölcsi alapokra nincs szükségünk, ott vannak a földi hatalmasságok kényszereszközei: a katonaság, a börtön, a bitófa, a szuronyos és puskás csendőrök stb. azok majd maguk is rendet csinálnak. Az ilyen naiv embereknek csak azt felelhetem: hát ha oly biztos alapon áll ezeknek a hatalma és ereje, hát miért nem csinált már eddig is rendet? Miért nem volt képes az eldobott erkölcsi világrendnek hatalmát és befolyását eddig is helyettesíteni? De hát mikor ezt mind hiu erőlködés. Maga a családhatatlan történelmi tapasztalat igazolja, hogy a földi hatalmasságok kényszereszközei csak azon esetben képesek a világon rendet teremteni, ha az erkölcsi tekintély is melléjük állítatik az ő összes hatalmával és erejével.

Es most nézzünk végig az egyház parancsain is, melyek tulajdonképpen nem egyebek, mint az Isten parancsainak bővebb magyarázatai s meg fogjuk látni, hogy ezeknek is nagy szociális jelentőségük van. Az első és második parancsról e helyütt már felesleges szólanom, miután azok tulajdonképpen az Isten 3 parancsát írják csak körül. (Folyt. köv.)

MOST JELENT MEG!

Kaczevinczy: Közgazdasági dolgozatok, ára 3 korona.
Maricz: Hét krajcár. Elbeszélések, ára 3 korona.
Lendvai: Világnézet mint tudomány, mely többek között megmutatja, hogy mi a mindenség, mi az ember s mennyiben halhatatlan, mi az élet stb., ára füzve 2 korona.
Prusinszky: Kalvin levelei a nőkhöz, ára 2 korona.
Dr. Szemlér: A Balaton és Vidéke. Térkép melléklettel és képekkel, ára 1 korona 50 fillér.
Dr. Szende: Napoleon, Fodor Sándor preláts-kanonok könyvének bírálata, ára 3 korona.

Kapható Krécsi A. Nándor könyvkereskedésében Szabadkán, Deák-utca, Kiskápolnával szemben. Telefon 2-83.

Majsai uti csendélet.

- Összeszürkált legény. —
- Haldoklik az áldozat. —

Tegnap éjjel véres verekedés színhelye volt a Majsai ut. Egy legényt három barátja úgy összeszürkált, hogy az most életveszélyes sérüléseivel fekszik a kórházban.

Az eset a következő: Vörös Mihály 21 éves legény, VIII. kör lakos tegnap délután az ünnep örömeire kissé felöntött a garatra. Ejjél tájban egyedül ballagott hazafelé a Majsai-uton, amikor a vonat átjárónál megtámadta őt három régi barátja, akik régi idő óta haragszának Vörösre. Most elérkezettnek látta az időt a három jóbarát a bosszura.

Ketten megragadták Vöröst és a harmadik ütötte ölmos bottal, ahol csak érte. Vörös valamiképpen kiszabadult a támadói kezei közül és védekezni próbált a barátság-talan ütlegek ellen.

Ekkor a három kolléga bieskát rántott és öt helyen veszedelmesen megsebesítették Vöröst. Három szurást a fején, kettőt pedig a lapockáján kapott Vörös.

A mentők eszméletlen állapotban szállították a kórházba Vöröst, aki nem

tudta megnevezni a támadóit. Csak annyit mondott, hogy három régi barátja bosszút állt rajta.

Allapota olyan súlyos, hogy életbenmaradásához kevés a remény.

A csendőrök megindították a nyomozást a támadók után.

NÉPMOZGALMI ADATOK.

A Szent-Rókus templomban kereszteltek: 1909. augusztus 8-ától augusztus 14-éig.

Születtek:

Mándies József, Ferenc és Molnár Etel fia. Babianovich Rókus, Kálmán és Rudinszki Olivia fia. Králik Ilona, Márton, Czencz Anna leánya. Lucsich Katalin, Jakab leánya. Nincsevics Géza László, Márton fia. Andrasics Sándor, Marián fia. Jokovics István, Jakab fia. Bodrogi Agnes, Jakab leánya. Lazics Alajos, Lukács fia. Bukvics Ilona, Mihály leánya.

Meghaltak:

Kiss József 3 hónap. Tikviczki János 3 hét. Drenkoviés Zoltán 3 hét. Nagy Olga 2 hó. Tumbász L. Márk 4 hónap. Jakocsevics Béla 5 nap. Thimár Mária, Imrich András neje 40 év. Hoffmann Imre 6 hónap. Leszich Margit 2 óra. Vojnich Z. Gergely, Zvekanov Katalin férje 48 év. Péresics Lujza, István leánya 26 év. Vláovics Iván, István fia 2 hónap. Elizár Jánosné, szül. Csillag Etel 31 év. Mészáros György, Mátyás fia 1 év. Csáki Julia, József leánya 2 hó. Jurics Ferenc, Béla fia 1 hó. Sztipics Gizella, Mihály leánya 1 év. Vujkovics Lázár Márk fia 37 év. Sztantics Lázár, János fia 5 hónap. Kuntics Julia, Lukács leánya 1 hét. Szivics Mária, Kone Márk neje 66 év. Vojnich Piroška, Dániel leánya 6 hónap. Szedlák János, Katalin gyermeke 3 hónap.

Könyvek, zeneművek, papíráruk, író- és rajzszerkek!

Jogi, politikai, közgazdasági, szépirodalmi, társadalomtudományi könyvek havi részletfizetésre.

Irodai és levélpapírok, egyszerű és díszes író-szerkek, ugyszintén minden más irodai cikkek nagy választékban.

Ugyvédi könyvek, izléses kivitelű nyomtatványok és írógépkellékek.

Legalkalmasabban beszerezhetők:

HEUMANN MÓR

könyv- és irodai cikkek kereskedésében Szabadkán, Fő-tér, Rádics-féle ház a (Szent-háromsággal szemben).

Interurbán telefon-szám: 85.

14988/1909. szám.

951-1-1

Hirdefmény.

Szabadka szab. kir. város tanácsa ezenel közírré teszi, miszerint a város közönsége tulajdonát képező Mikosevich Antal sándori volt községi jegyző illetményéhez tartozó 40793. hr. sz. alatt fekvő sándori 18 hold 1069 □-öl szántóföld 1-1 holdas parcellákban f. évi augusztus hó 19-én d. e. 9 órakor a helyszínén nyilvános árverés után 6 évre haszonbérbe fog adatni.

Bővebb felvilágosítások a gazdasági ügyosztályban a hivatalos órák alatt adtnak meg.

Szabadkán, 1909. évi aug. hó 13.

A városi tanács.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy a volt Vojnich Tunich-féle

szijgyártó- és nyerges-üzletet átvettem.

Tisztelettel

KOVÁCH FERENC.

946-30-6

Eladó ház

I. kör,

Lengyel-utca 222-ik szám.

Bővebb értesítést

II. kör, Hosszu-utca 482. szám.

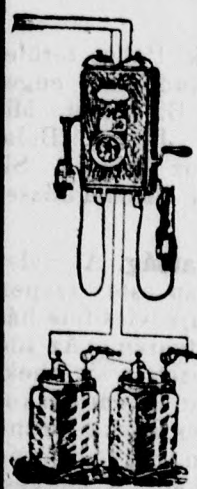
935-10-8

Hirdeféseket

jutányos áron felvesz lapunk kiadóhivatala

Rákóczi-utca 20. szám.

Telefon-szám 369.

GÖRÖG ANDRÁS

villanyberendező műhelye

o Szabadkán, o

V. kör, Köteles-utca 249-ik számú saját házában.

881-15

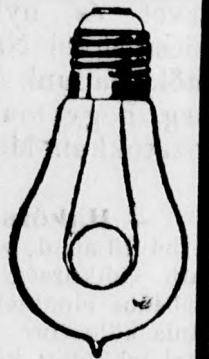
Vizvezeték- és fürdőberendezések

a legújabb rendszer szerint.

Javítások gyorsan és szakszerűen

több évi jótállással.

Költségjegyzék díjmentes gyári áron.

Korcsmárosok és bortermelők figyelmébe!

Március elsején életbe lépett új bortörvény értelmében minden szőlőtulajdonos, aki borát el is adja, minden korcsmáros „Bornyilvántartást” köteles vezetni. Ezen nyomtatvány a „Bácskai Napló” kiadóhivatalában, a miniszteri rendelet által megállapított mintában beszerezhető. Kereskedőknek bizományba ad a Szent Antal nyomda-vállalat.

26 és fél kapa szőlő

készpénzért

azonnal eladó.

Azelőtt Kuluncsics Jásó-féle szőlő, közel a városhoz.

Bővebbet a szerkesztőségben.

Nyomatott a kiadótulajdonos, Szent Antal Nyomda- és Irodalmi-vállalat mint szövetkezet könyvnyomdájában Szabadkán.